GLOBALT FOKUS BEMÆRKER

EU-Kommissionen har nu fremlagt sit arbejdsprogram for 2025.

Danmark overtager EU-formandskabet til sommer, hvilket gør det ekstra spændende at kigge på, hvilke linjer for EU, Kommissionen trækker op i arbejdsprogrammet. Vi har læst programmet med udviklingspolitiske briller. Her er hvad vi bemærker:

VI GLÆDER OS OVER: OPBAKNING TIL CIVILSAMFUNDET OG GRUNDLÆGGENDE RETTIGHEDER

Det er positivt, at Kommissionen understreger at demokrati, retsstatsprincipper og grundlæggende rettigheder er grundlaget for EU, og at Kommissionen vil intensivere sit arbejde for at beskytte EU's kerneværdier.

Vi glæder os særligt over, at Kommissionen fremhæver civilsamfundsorganisationer som vigtige aktører, når det kommer til at beskytte det demokratiske system og institutioner og derfor vil øge sin indsats for at støtte, beskytte og styrke civilsamfundet. Kommissionen vil her præsentere en strategi for beskyttelse og styrkelse af civilsamfundet. Det er centralt i en tid, hvor presset på civilsamfundet stiger - også i Europa.

Det er også opløftende, at Kommissionen anerkender, at der er mange mennesker, der på daglig basis oplever diskrimination på baggrund af køn, handicap, seksuel orientering eller race. Arbejdsplanen for 2025 inkluderer en køreplan for kvinderettigheder og en ny strategi for LBTIQ+ og antiracisme, hvilket er en vigtig prioritering i en tid, hvor rettigheder er under pres også inden for EU's egne grænser.

VI SAVNER: EU'S GLOBALE UDSYN

Arbejdsprogrammets afsnit om globalt engagement centrerer sig om strategisk samarbejde, der er gensidigt fordelagtigt og styrker europæiske investeringer. EU's rolle som global aktør, der engagerer sig i verden og støtter global bæredygtig udvikling, menneskerettigheder, multilateralt engagement og fattigdomsbekæmpelse, er til gengæld fuldstændigt fraværende.

Konkrete initiativer på det globale område består i støtte til Ukraine og Mellemøsten og strategisk samarbejde med Sortehavsregionen, Middelhavet og Indien. Initiativerne beskrives som et element i, at EU skal stå mere fast på at opnå egne strategiske interesser, herunder at beskytte handel som grundlaget for velstand i EU. Vi ser det som en bekymrende tendens, at EU's internationale engagement i så høj grad tager afsæt i EU's egne (økonomiske) interesser uden blik for lokale behov i de kontekster, de engagerer sig i. Det medfører en risiko for, at EU's internationale samarbejde orienterer sig mod middelindkomstlande med stabile økonomier, frem for at støtte de mindst udviklede lande, samt at mål om ulighedsreduktion og bæredygtighed forsvinder fra EU's internationale engagement.

Kommissionens planer for 2025 indebærer også en mobilisering af flere private midler til at opskalere EU's Global Gateway og styrke europæiske investeringer i middel- og lavindkomstlande. Global Gateway-initiativet bruger udviklingsmidler til at løfte europæiske investeringer i partnerlande, men er blevet kritiseret for manglende transparens, rettighedsbrud og for primært at gavne europæiske virksomheder. Med Global Gateway som det eneste specifikke udviklingspolitiske initiativ i arbejdsplanen, savner vi et EU, der prioriterer at bekæmpe ulighed, opbygge modstandsdygtige samfund og overholde, beskytte og styrke menneskerettighederne.

VI ER BEKYMREDE OVER: RISIKO FOR TILBAGEGANG I FREMSKRIDTETS NAVN

Det altoverskyggende tema for arbejdsprogrammet er forenkling og afbureaukratisering for at øge konkurrenceevnen, der er omdrejningspunkt for Kommissionens politiske projekt med at ruste EU til fremtiden.

Et af de centrale tiltag i 2025 er en række såkaldte 'omnibusforordninger', der skal simplificere EU-lovgivning og gøre det lettere for virksomheder at drive forretning og investere i EU. Som en del af den afbureaukratisering er bæredygtighedsområdet det første, der står for skud. Her forventes det, at både rapporteringskrav og regulering indført med EU's Green Deal rulles tilbage. Den sidste Kommission vedtog en række ambitiøse direktiver, der forpligter virksomheder til at rapportere på bæredygtighed på en standardiseret måde for at sikre transparens og modarbejde greenwashing. Direktiverne gælder ikke kun virksomheders egen aktivitet, men aktiviteter i hele deres værdikæde. 160 organisationer har sammen peget på, at forenkling vil tilskynde virksomheder til at slække på deres bæredygtighedskrav, og kan betyde et tilbageslag i kampen for virksomhedsansvar. EU's ambitiøse dagsordener for bæredygtighed og menneskerettigheder risikerer altså at blive nedprioriteret i konkurrenceevnens navn.

Endnu et område, hvor konkurrenceevnen får bekymrende forrang for mennesker og planet, er på det grønne område, hvor grøn omstilling ikke længere er en prioritet i sig selv, men kobles op på erhvervslivet som en vej til at sikre energisikkerhed, skabe nye markeder og sørge for billig energi til industrien. Mens den seneste Kommission med Green Deal satte et ambitiøst mål om Europa som det første klimaneutrale kontinent, er energiomstilling i det nye arbejdsprogram et konkurrenceparameter og handler om at fremme erhvervsinteresser. De eneste beskrevne initiativer til at opnå klimaneutralitet er at øge konkurrenceevnen og begrænse industriens afhængighed af CO2. Vi ser det som en bekymrende tendens i forhold til at sikre staters ansvar for grøn omstilling af hele samfundet og at leve op til internationale klimaforpligtelser.

VI HOLDER ØJE MED: EU'S KOMMENDE BUDGET

Til sommer skal kommissionen præsentere det første udkast til et nyt syvårigt budget, der bliver afgørende for EU's handlerum i perioden 2028-2034. Kommissionen fremhæver i arbejdsprogrammet, at de vil fremlægge et budget med stor fleksibilitet, som er mere på linje med EU's prioriteter og målsætninger end det forhenværende. Det tyder på en fortsat integration af udviklingssamarbejdet og strategiske prioriteter som handel og sikkerhed, hvor udviklingspolitik i stigende grad er rettet mod at sikre EU's handels- og sikkerhedsinteresser frem for fattigdomsreduktion og bæredygtig udvikling.

Den kommende budgetramme skal forhandles i en brydningstid, hvor udviklingsbistanden er under forandring – senest med USAID's funding freeze. Det forventes, at det nye budget vil indeholde stigende udgifter til konkurrencedygtighed, midler til forsvar, samt til genopbygning af Ukraine, hvilket kan udfordre mængden af tilgængelige ressourcer til udviklingsfinansiering. Privatfinansiering forventes at stå som et centralt middel til at rejse midler til udviklingssamarbejde – ligesom privatsektorfinansiering fremhæves som et middel til at komme i mål med arbejdsprogrammet for 2025 på tværs af forskellige områder.

Der løber nu en konsultationsproces frem mod juli, hvor Kommissionen skal fremlægge det første udkast til budgetrammen, der derefter skal til forhandling i Ministerrådet og drøftes med Parlamentet. Vi følger med og holder øje med, at der i den kommende budgetramme fortsat er finansiering, der lever op til kravene for udviklingsbistand og bidrager til fattigdomsreduktion og bæredygtig udvikling på linje med EU's traktater.